

Stockholm 2015-08-19

REMISSYTTRANDE M2015/2349/Ee

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm
m.registrator@regeringskansliet.se
m.remitter-energi@regeringskansliet.se

Yttrande över **Energimyndighetens rapport Havsbaserad vindkraft (ER 2015:12)**

Sammanfattning

Vi motsätter oss det föreslagna, separata stödet till havsbaserad vindkraft av följande skäl:

- Ett riktat stöd till en viss teknik frångår den hittills framgångsrika svenska modellen med generella, marknadsbaserade och kostnadseffektiva stödsystem för förnybar elproduktion.
- Förslaget riskerar att undergräva förtroendet för det befintliga certifikatsystemet och strypa investeringsviljan i de samhällsekonomiskt mest effektiva teknikerna.
- Svenska elkonsumenter riskerar att få betala 100-200 miljarder kronor i onödan jämfört med motsvarande volym landbaserad vindkraft.
- Samma volym landbaserad vindkraft kan dessutom byggas mycket snabbare och därmed få större klimateffekt genom att tidigare ersätta fossilbaserad elproduktion.
- Stödet kommer trots stora kostnader att få ringa effekt på teknikutveckling av havsbaserad vindkraft.
- Förslaget kommer sannolikt inte att kunna godkännas under EU:s statsstödsregler.
- Uppdraget till Energimyndigheten innefattade inte frågan om huruvida ett separat stöd för havsbaserad vindkraft alls är motiverat. De mest grundläggande frågorna är därmed obesvarade och myndighetens rapport kan knappast ligga till grund för regerings- och riksdagsbeslut med omfattande ekonomiska konsekvenser.

Det finns således vare sig tekniska, ekonomiska eller teknikutvecklingsskäl för att genomföra rapportens förslag.

Behovet och formerna för det långsiktiga stödet till förnybar elproduktion, inklusive havsbaserad vindkraft, bör analyseras och diskuteras i ett sammanhang inom ramen för Energikommisionen, med särskilt beaktande av effektproblematiken. Om det finns särskilt goda förutsättningar för havsbaserad vindkraft i Östersjön bör en sådan satsning, inklusive ett stamnät i havet, tas fram i ett samarbete med övriga Östersjöländer för att bli samhällsekonomiskt effektivt och möjliggöra för Sverige lönsam export av el till kontinenten.

Övergripande

Vi är positiva till en ytterligare satsning på vindkraft utöver det mål Sverige och Norge fastställt och som realiseras genom det gemensamma certifikatsystemet. Ytterligare 15 TWh kan vara en rimlig ansats vilken bör kunna realiseras under perioden 2021 t.o.m. 2025. Vi är vidare positiva till regeringens mål att ställa om energisystemet till 100 procent förnybar energi. Strävan bör vara att uppnå målet med positiva samhällsekonomiska effekter, inte onödiga kostnader.

Att stödja ytterligare utbyggnad med ett auktionsförfarande skulle onekligen stabilisera intäkterna för investerarna jämfört med dagens certifikatsystem. Trots det är vi inte odelat positiva eftersom risken är att ett anbuds-förfarande, som myndighetens rapport också pekar på, gynnar större, etablerade företag och blir ett inträdeshinder för nya eller mindre aktörer.

Vi anser dock att Energimyndighetens förslag till ett separat, storskaligt stöd för havsbaserad vindkraft i Östersjön är direkt felaktigt av, i huvudsak, följande skäl:

Utredningen har fel utgångspunkt

Regeringens uppdrag till Energimyndigheten var att utreda *hur* ett stöd till havsbaserad vindkraft bör utformas, inte *om* det är motiverat att införa ett separat stöd just för havsbaserad vindkraft. Vi kan inte finna att den frågan belysts i någon annan statlig utredning eller myndighetsuppdrag. Därmed förblir de mest fundamentala frågorna obesvarade och Energimyndighetens utredning kan knappast ligga till grund för beslut av omfattande ekonomisk betydelse av regering eller riksdag.

Behovet och formerna för det långsiktiga stödet till förnybar elproduktion bör analyseras och diskuteras i ett sammanhang inom ramen för Energikommissionen med särskilt beaktande av effektproblematiken.

Större klimatnytta uppnås med landbaserad vindkraft

En utbyggnad av 15 TWh landbaserad vindkraft kan vara fullt genomförd vid den tidpunkt som rapporten menar att utbyggnaden av havsbaserad vindkraft skall starta. Tillstånd finns redan på plats för en stor del av denna utbyggnadspotential. En utbyggnad på land ger därmed betydligt större klimatnytta än motsvarande utbyggnad till havs då ersättningen av fossilbaserad elproduktion kommer tidigare. Klimatgaser ackumuleras i atmosfären och tidpunkten för olika insatser är därmed kritisk för om vi ska lyckas med att begränsa klimatpåverkan inom tvågradersmålet.

Förslaget frångår den framgångsrika svenska modellen med ett generellt och teknikneutralt stödsystem

Det svenska stödet till förnybar elproduktion har varit framgångsrikt tack vare att det är generellt och premierat de tekniker och aktörer som kunnat bidra till samhällets energi- och klimatmål till lägst kostnad. Det har inte bara bidragit till samhällsekonomisk kostnadseffektivitet utan också att systemet över tid fått stor acceptans och ett brett politiskt stöd. Det har i sin tur skapat stabilitet och förtroende bland marknadsaktörerna.

Den svenska utvecklingen står i kontrast till utvecklingen i många andra EU-länder där oförutsedda kostnadsökningar eller politiska svängningar lett till att stödsystem som avsetts vara långsiktiga rivits upp eller plötsligt förändrats. Investeringar i ny elproduktion är till sin natur långsiktiga och betydelsen av stabila marknadsvillkor kan därmed inte nog betonas.

Den svenska utbyggnaden av förnybar elproduktion, i första hand i form av biokraftvärme och landbaserad vindkraft, har tack vare ett effektivt och marknadsbaserat stödsystem kunnat ske till en bråkdel av kostnaden i till exempel Tyskland.

Ett särskilt stöd, okänsligt för svängningar och förändringar på elmarknaden, intervenerar i den marknadsbaserade prissättning vår avreglerade elmarknad vilar på. Den studie som redovisas i rapporten vad gäller påverkan på elpriset som följd av en sådan satsning pekar på att elpriset kan sjunka med upp till 7 öre/kWh. De samlade el- och certifikatintäkterna underskrider i dagsläget nödvändiga intäktsnivåer för att realisera de 26,4 TWh som satts som mål till utgången av 2020 (eller 28,4 TWh om den svenska ambitionen höjs). Att i detta känsliga läge besluta om en storskalig satsning på havsbaserad vindkraft och samtidigt skjuta på beslutet rörande en justering av nuvarande nivåer i certifikatsystemet, skapar stor osäkerhet bland investerare vilket måste anses mycket olyckligt.

Risken är stor att ett beslut om en storskalig, riktad satsning på havsbaserad vindkraft skapar stor ryckighet, onödiga kostnader och stryper investeringsviljan vad gäller landbaserad vindkraft i Sverige och andra alternativ inom certifikatsystemet.

Sammanlagt har över 70 miljarder kronor investerats i landbaserad vindkraft sedan 2008 och ytterligare minst lika mycket måste investeras för att nå det förnybarmål som Norge och Sverige satt upp till utgången av 2020. Det är mycket stora investeringar som också politiken bär ett ansvar för. Både det som redan byggts och det som marknaden ytterligare förväntas bidra med.

Höga kostnader i onödan

Rapporten pekar på kostnader i storleksordningen 120 miljarder kronor för en utbyggnad av havsbaserad vindkraft på 15 TWh.

Kostnaderna beräknas till ca 100 öre per kWh, baserat på en bedömning av Thema Consulting Group, vilket är betydligt lägre än redovisade kostnader för befintliga projekt från Bloomberg New Energy Finance på mellan på 120 och 160 öre/kWh.

Som påpekas i rapporten beror kostnaden för stödsystemet i hög grad på det framtida elpriset vilket är behäftat med stor osäkerhet. Energimyndigheten antar i sitt huvudscenario att elpriset stiger till 55 öre/kWh år 2025. Antagandet avviker kraftigt från nu rådande marknadspris enligt Nasdaq OMX, vilket är ca 25 öre/kWh och som sedan sakta stiger till 33 öre/kWh år 2025. Används istället dessa marknadspriser stiger kostnaden för ett stödsystem till havsbaserad vindkraft kraftigt jämfört med myndighetens prognos. Om elpriset ligger kvar på dagens nivå beräknas kostnaden bli hela 165 miljarder kronor.

Vidare är de redovisade elpriserna genomsnittspriser. Den föreslagna satsningen skulle trycka ned elpriset ännu mer under de perioder när vindkraften producerar som mest. Därmed skulle den verkliga intäkten för vindkraftägarna vara mindre och samhälles subventionskostnad bli ännu högre, samtidigt som lönsamheten i ny och befintlig vindkraft på land skulle undergrävas.

Eftersom den totala kostnaden tas ut på elpriset kommer den av allt att döma också att belastas med moms. Kostnaden för elkonsumenterna blir därmed ytterligare 25 % högre, eller omkring 200 miljarder kronor med dagens elpriser, eller 150 miljarder kronor enligt myndighetens antaganden.

Myndighetens redovisning av kostnaderna för landbaserad vindkraft överensstämmer med vår egen erfarenhet och uppfattning.

Om man utgår från rapportens elprisantaganden enligt ovan och istället uppför 15 TWh vindkraft på land blir stödbehovet cirka 3 miljarder kronor att jämföras med de 120 miljarder (exklusive mervärdesskatt) som rapporten beräknar som stödbehov för motsvarande volym havsbaserad vindkraft. Stödbehovet för landbaserad vindkraft skulle därmed uppgå till endast 2,5 % av kostnaden för havsbaserad vindkraft.

Dessa siffror utgår från att ingen marginalkostnadsutveckling sker för landbaserad vindkraft från nu gällande ca 60 öre/kWh. Detta är inte ett realistiskt scenario. Marginalkostnaden för landbaserad vindkraft har sjunkit med 25 till 30 procent de senaste sex till sju åren och det är rimligt att anta att en fortsatt teknikutveckling sänker kostnaden ytterligare. Antaget en blygsam teknikutveckling om endast en procent per år skulle marginalkostnaden för den landbaserade vindkraften vara i paritet med elpriset enligt rapportens scenario år 2025, vilket innebär att något stöd överhuvudtaget inte behövs.

I myndighetens känslighetsanalyser ryms scenarier med betydande kostnadsreduceringar för framtida havsbaserad vindkraft. Men även i dessa scenarier krävs omfattande subventioner på mellan 40 och 90 miljarder kronor för att uppnå 15 TWh ny vindkraftsproduktion till havs.

EU stödet

Ett särskilt stöd till havsbaserad vindkraft av den omfattning som skissas måste sannolikt prövas enligt de allmänna riktlinjerna i avsnitt 3.2 vad gäller EU:s statsstödsregler. Det förefaller osannolikt att rapportens förslag skulle godkännas då tre av fyra kriterier inte kan anses vara uppfyllda:

- Det föreligger inget marknadsmisslyckande som inte kan hanteras av befintliga nationella eller europeiska styrmedel, läs elcertifikatsystemet i kombination med koldioxidskatter och utsläppsrätter.
- Om det skulle föreligga ett återstående marknadsmisslyckande så är ett stöd till enbart havsbaserad vind uppenbart inte effektivt jämfört med landbaserad vindkraft eller andra förnybara alternativ. Ett specialdestinerat stöd leder närmast per definition bort från de mest kostnadseffektiva lösningarna.
- Insatsen från staten, eller i praktiken elkonsumenterna, kan inte anses vara proportionerligt utan stödet är högre än nödvändigt då samma nytta eller bättre kan åstadkommas med landbaserad vindkraft.

Leder inte till teknikutveckling

Vi anser vidare att föreslagen satsning inte ger upphov till någon teknikutveckling av vikt. För att nå 15 TWh krävs endast ca 750 st. medelstora vindkraftverk. Det är inte sannolikt att alla dessa levereras av en och samma leverantör utan av två eller flera. Varje leverantör skulle med andra ord behöva utveckla en speciell teknik lämpad för Östersjömiljö och för att sedan sälja endast några få hundra av dessa. Detta är inte realistiskt. Utveckling av en ny typ av vindkraftverk kräver en serie på tusentals maskiner för att vara lönsam.

Snarare kommer standardverk att installeras, dock på en kortare tornhöjd vilket inte är någon ny teknik. Vi vill nog påstå att teknikutvecklingen är ringa om någon alls och inte i proportion till den höga merkostnaden elkonsumenten drabbas av. Inte heller teknikutvecklingen är därmed ett argument för föreslagen satsning. Eventuella nya tekniska lösningar för havsbaserad vindkraft kan demonstreras i mindre skala med riktat och begränsat demonstrationsstöd så som tidigare skett.

Underskriftsida.

Företag/organisation	Arise AB
Signatur	
Namnförtydliganden	Peter Nygren
Position i företaget- /organisationen	VD
Kontaktuppgifter	Peter.nygren@arise.se +46 70 6300680
Om företaget/organisationen	Bolaget har sedan 2009 uppfört 450 MW landbaserad vindkraft (6,5 mdr inklusive nu pågående byggprojekt) med mål att bygga ytterligare 600 MW till utgången av år 2020 www.arise.se

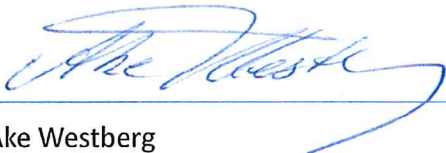
Underskriftsida.

Företag/organisation	Bergvik Skog AB
Signatur	
Namnförtydliganden	Björn Risby
Position i företaget- /organisationen	Affärsutvecklingschef/Affärsområdeschef vindkraft
Kontaktuppgifter	bjorn.risby@bergvikskog.se +46 23 583 19
Om företaget/organisationen	<i>Bergvik Skog äger ca 2,3 miljoner hektar mark i Sverige och ca 0,1 miljoner hektar i Lettland och är en av Europas största privata skogsägare. Bergvik Skog bedriver miljöcertifierat skogsbruk och upplåter mark till, jakt, fiske, täktverksamhet mm. Bolaget stöttar omställningen till ökad andel förnyelsebar energi genom att utveckla vindkraftsparker och arrendera ut mark för vindkraftsverk.</i>

Underskriftsida.

Företag/organisation	Rabbalshede Kraft AB
Signatur	
Namnförtydliganden	Thomas Linnard
Position i företaget/ /organisationen	VD
Kontaktuppgifter	thomas.linnard@rabbalshedekraft.se +46 70 610 01 20
Om företaget/organisationen	<p>Sedan Rabbalshede Kraft bildades 2005 har 95 vindkraftverk (242 MW) driftsatts varav 71 vindkraftverk (190 MW) inom åtta vindparker som ägs i egen regi. Sammantaget kan bolaget producera kring en halv terawattimme årligen. Hittills har tre miljarder kronor investerats i driftsatta vindparker. En förutsättning för tillväxt är bolagets kvalitativa projektportfölj som omfattar närmare 1000 MW. Visionen är att vara en ledande elproducent inom vind i Sverige.</p> <p>www.rabbalshedekraft.se</p>

Underskriftsida.

Företag/organisation	SCA Energy AB
Signatur	
Namnförtydliganden	Åke Westberg
Position i företaget- /organisationen	VD och divisionschef
Kontaktuppgifter	ake.westberg@sca.com +46 70 593 79 17
Om företaget/organisationen	SCA har varit aktivt inom vindkraftområdet sedan år 2007. Bolaget äger vindkraft i drift, 40% av 520 MW, och projekterar eller deltar i projektering av ytterligare 1900 MW landbaserad vindkraft. www.sca.com/vind

Underskriftsida.

Företag/organisation	Stena Renewable AB
Signatur	
Namnförtydliganden	Peter Zachrisson
Position i företaget/ /organisationen	VD
Kontaktuppgifter	peter.zachrisson@stena.com +46 70 4855393
Om företaget/organisationen	Stena Renewable projekterar, bygger och förvaltar vindkraftparker för ett långsiktigt ägande. Bolaget har investerat 3 MDR SEK och driver i dag 96 vindkraftverk som producerar energi motsvarande Malmö stads konsumtion av hushållsel och vi fortsätter vår expansion.

Underskriftsida.

Företag/organisation	Sveaskog Förvaltnings AB (publ)
Signatur	
Namnförtydliganden	Tomas Fransson
Position i företaget- /organisationen	Bolagslantmätare/ansvarig vindkraft
Kontaktuppgifter	tomas.fransson@sveaskog.se +46 8 6559081
Om företaget/organisationen	Bolaget upplåter mark för ett stort antal vindkraftprojekt till många olika företag. Mer än 530 MW landbaserad vindkraft är i drift på bolagets marker och betydligt mer planeras. www.sveaskog.se

Underskriftsida.

Företag/organisation	Svevind AB
Signatur	
Namnförtydliganden	Mikael Kyrk
Position i företaget- /organisationen	Operativ Chef
Kontaktuppgifter	mikael.kyrk@svevind.se +46 703320793
Om företaget/organisationen	Bolaget har sedan 2008 uppfört 225 MW landbaserad vindkraft (3,4 mdr). I vår projektportfolio har vi tillståndsgivna projekt med en installerad effekt om 2500 MW. www.svevind.se